

4. Розвиток цифрової компетентності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій : навчальний посібник / Івашев Є. В., Сахно О. В., Грядуща В. В., Денисова А. В., Лукіяничук А. М., Удовик С. І. Біла Церква : БІНПО, 2021. 258 с.

Рудницька Неля Юріївна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри початкової освіти
та культури фахової мови,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗГІДНО КОНЦЕПЦІЇ НУШ

Сьогодні в теорії та практиці навчання в початковій школі особливо гостро постають проблеми розвитку критичного мислення учнів. Виховання мислячої, самостійної, творчої особистості є соціальним замовленням суспільства. Справді, проблема розвитку критичного мислення є однією з найважливіших у сучасній освіті. Технологія розвитку критичного мислення була розроблена у США наприкінці ХХ століття вченими, такими як К. Мередіт, Дж. Стіл, Ч. Темпл та інші. У вітчизняному контексті також існує багато досвіду, який був висвітлений у працях О. Коржуєва, М. Красовицького, Т. Олійник, В. Попкова, О. Пометун, Ю. Стежко, І. Сущенко, Л. Терлецької, О. Тягла, Н. Цьоми, С. Воропай, К. Корсак, М. Шеремет та інших.

Фундатор Інституту критичного мислення США Метью Ліпман вважає, що критичне мислення є «вмілим відповідальним мисленням, що дає змогу людині формулювати надійні вірогідні судження, оскільки воно: а) ґрунтується на певних

критеріях; б) є таким, що самокоригується; в) впливає з конкретного контексту [2, с. 57]. Н. Цьома критичне мислення висвітлює як інтелектуальний процес застосування, аналізу, синтезу, концептуалізації та оцінки інформації, зібраної через спостереження, досвід, рефлексію, міркування та комунікації [3, с. 217]. Особливу роль відіграє критичне мислення у світлі ідей нової української школи, де чітко вказано про необхідність розвитку критичного мислення як наскрізного вміння, яке розвивається засобами всіх предметів і є підґрунтям для формування компетентностей учня. Ця ідея також відображена в Державному стандарті початкової освіти, де в результатах навчання учнів усіх освітніх галузей фіксується набуття ними навичок критичного мислення [1, с. 93].

Функції, пов'язані з якостями учня, такими як самостійність, ініціативність, почуття відповідальності, критичне мислення, здійснюються через особистісно орієнтовану систему навчання. При цьому не молодший школяр повинен бути адаптований до системи освіти, а система освіти дозволяє учневі розвивати свою індивідуальність і створює для цього умови, враховуючи всі характеристики іншої людини (прагнення до свободи, незалежності мислення).

Працюючи з технологією розвитку критичного мислення, ми усвідомили, що навчити учнів критично мислити з першого уроку практично неможливо. Критичне мислення формується поступово, воно є результатом щоденної копіткої праці вчителя та учня, від уроку до уроку, з року в рік.

Важливо зазначити, що процес навчання критично мислити – складний який вимагає багато часу та зусиль. Це зовсім не просте завдання, яке може бути виконане на певному етапі і забуто після цього. Немає конкретного набору прийомів або практичних кроків, після виконання яких можна навчитися критичного мислення. Однак, існує низка умов, які педагог повинен створити в

класі, а також деякі поради, яких учні повинні дотримуватись, щоб успішно залучитись до процесу критичного мислення.

Згідно Концепції нової української школи учні для того, щоб критично мислити, мають:

- розвивати впевненість у собі й розуміння цінності власних думок та ідей;
- брати активну участь у навчальному процесі;
- ставитися з повагою до різноманітних думок;
- бути готовими висловлювати й заперечувати судження [2, с. 58].

Критичне мислення вимагає незалежної та самостійної думки. Таке мислення може розвиватись у будь-якому віці, і навіть наймолодші учні можуть виявляти його. Вони можуть ставити запитання, розуміти причинно-наслідкові зв'язки та висловлювати свої власні думки. З розвитком критичного мислення учні стають більш самостійними в своїх оцінках та рішеннях, вони навчаються критично аналізувати інформацію з різних джерел, розрізняти факти від думок і розуміти різні точки зору.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти. Київ : Освіта-Центр, 2018. 240 с.
2. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bibik. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с.
3. Цьома Н. С. Сутність та структура критичного мислення. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2018. № 4 (96). С. 207–221.